

УДК 81-1'0'1

Підгорна А. Б.¹, Деревенчук Т. С.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-312м НУ «Запорізька політехніка»

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ ЯК НАУКА: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ, СПЕЦИФІКА ПРЕДМЕТУ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЗАВДАННЯ

Лінгвокультурологія розглядається як напрямок, що вивчає взаємодію мови та культури як семіотичних систем, і в той же час як єдине цілісне явище. Вона як самостійна галузь лінгвістичних досліджень була сформована в 1970-х роках «на основі триєдності мови, культури та людської особистості» [3, с. 79], щоб забезпечити наукову основу для подання та поповнення даних про країну та культуру мови, що вивчається за допомогою лінгвістичних методів. Рационально можна виділити два періоди у розвитку лінгвокультурології: перший період – передумова розвитку науки (праці Й. Гердера, В. фон Гумбольдта, О. А. Потебні та інших) і другий період – оформлення лінгвокультурології як самостійної галузі досліджень.

У XIX ст. в роботі В. фон Гумбольдта «Про відмінність будови людських мов та її вплив на духовний розвиток людського роду» було розглянуто мову саме з погляду її ставлення до людини та нації. Ідею В. фон Гумбольдта про мову як діяльність духу розвинув О. А. Потебня, який відстоював право національних мов та культур на самодостатній розвиток, наголошував на їхньому зв'язку з історією народу та еволюцією людської думки в цілому. У своїй роботі «Думка і мова», що була написана в

1824 році, О. А. Потебня розглянув взаємозв'язок між мовою і мисленням. Він казав, що «без мови людина залишилася б дикуном» [4, с. 156] .

У зв'язку з тим, що лінгвокультурологічні дослідження активно проводяться багатьма українськими та зарубіжними вченими (О. Вежицька, Р. Лангакер, В. Кононенко, В. Жайворонок, О. Селіванова, Г. В. Токарєв, О. Т. Хроленко, Р. Грайс, Г. Х. Хофстеде), існує безліч визначень даного напрямку лінгвістичних досліджень. Так, В. Маслова визначає суть науки та її завдання таким чином: «Лінгвокультурологія – це наука, що виникла на перетині лінгвістики та культурології, і яка досліджує вияви культури народу, відображені та закріплені у мові» [1, с. 107]. Основними завданнями лінгвокультурології є з'ясування методологічних засад, створення системи методів, методик, прийомів, формулювання термінологічного апарату, визначення культурно-мовної компетенції носіїв мови, виявлення культурної семантики мовних знаків та їх інтерпретації, обґрунтування критеріїв ідентифікації культурно-специфічних одиниць. Об'єктом дослідження лінгвокультурології є вивчення взаємодії мови, що є транслятором культурної інформації, культури з її вподобаннями й настановами та людини, яка формує цю культуру, застосовуючи мову. Як самостійна область знань, лінгвокультурологія також займається такими завданнями:

1. Опис культурної ознаки того чи іншого лінгвістичного символу. Це формується на основі взаємодії двох різних предметних областей: мови та культури.

2. Визначення, які частини значень мовного символу мають «культурні сенси», як ці значення розуміються мовцями і слухачами і як вони впливають на ці стратегії.

3. Пояснення, як культура бере участь у формуванні лінгвістичних концептів як кластерів культурних значень.

4. Встановлення ролі і специфіки національного мовного пізнання у формуванні образу світу етносу [2, с. 26].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Воркачов С. Г. Методологічні основи лінгвоконцептології [Текст] / С. Г. Воркачов // Теоретична і прикладна лінгвістика. – Вип. 3: Аспекти метакомунікативної діяльності. – 2002. – С. 79–95.

2. Кононенко В. І. Українська лінгвокультурологія [Текст] / В. І. Кононенко. – Київ, 2008. – С. 221–222.

3. Левченко О. П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект : моногр. [Текст] / Олена Петрівна Левченко. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 352 с..

4. Потебня О. А. Мысль и язык [Текст] / О. А. Потебня. – 2-е изд. – Харьков. : Тип. Дарре, 1892. – 228 с.